

Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság
Bf.III.37/2023/5. szám

A Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Győrött, 2023. május 31. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A különösen nagy vagyoni hátrányt okozó, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény miatt Terhelt1 és társai ellen indult büntetőügyben a Tatabányai Törvényszék 2023. február 3. napján 3.B.123/2022/123. számon kihirdetett ítéletét megváltoztatja:

Terhelt36 XXXVI.r. vádlott terhére megállapított költségvetést károsító bűncselekmény a Btk. 396.§ (1) bekezdés a/ pontja és az (5) bekezdés b/ pont II. fordulata szerint minősül.

Az előzetes mentesítésre vonatkozó rendelkezést mellőzi.

Egyebekben helybenhagyja azzal, hogy az ügyszám helyesen 3.B.259/2022. és a vádlott neve Terhelt36.

Indokolás

[1] A Tatabányai Törvényszék előtt 2022. október 27. napján 44 vádlott ellen indult büntetőeljárás, amely a jelen ítéletben érintett vádlott kivételével még több vádlott ellen még folyamatban van.

[2] A Tatabányai Törvényszék a 2023. február 3. napján, előkészítő ülésen kihirdetett 3.B.259/2023/123. számú ítéletével Terhelt36 XXXVI.r. vádlottat bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntetében [Btk. 396.§ (1) bekezdés a/ pont, (5) bekezdés b/ pont] és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345.§], mely miatt halmazati büntetésül 1 év 8 hónapi börtön fokozatú szabadságvesztés büntetésre, 3 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 200 napi tételszáma, 4.000 forint napi összegű, összesen 8.000.000 (nyolcszázezer) forint pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés büntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette. A terheltet előzetes mentesítésben részesítette. A pénzbüntetés megfizetésére 10 havi, havonta 80.000 forint összegű részletfizetést engedélyezett. Rendelkezett végrehajtás esetére a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról és a bűnügyi költség viseléséről.

[3] Az ítélet ellen az ügyész jelentett be fellebbezést a Terhelt36 XXXVI.r. vádlott terhére az előzetes mentesítés mellőzése végett és a bűnügyi költségre kötelezés korrekciója érdekében.

[4] A Győri Fellebbviteli Főügyészség a BF.76/2023/2-I. számú átiratában a fellebbezést módosítva tartotta fenn. Észrevételezte, hogy az ítélet fejlécében elírás található, az ügyszám helyesen: 3.B.259/2022/123., melyet javítani indítványozott. Megállapítása szerint eljárási szabályok betartásával folytatta le a bíróság a bizonyítási eljárást és tényállásból a törvényszék helyes következtetést vont a XXXVI.r. vádlott bűnösségére, továbbá a nevezett terhére rótt bűncselekmények jogi minősítése is törvényes. A törvényszék helyesen ismerte fel a büntetés kiszabásánál irányadó súlyosító és enyhítő körülményeket és a XXXVI.r. vádlottal szemben szükséges és elégséges mértékű büntetéseket szabott ki.

[5] Nem értett egyet az ügyész azzal, hogy a törvényszék a XXXVI.r. vádlottat előzetes mentesítésben részesítette. Rámutatott, hogy az előzetes mentesítés intézményét a bíróságok rendkívüli jellegűnek tekintik. Az érdemesség megítélésénél a cselekmény tárgyi súlyának, a bűnösség fokának, az elkövető személyiségének, társadalomra veszélyessége fokának, eddigi életvezetésének, az elkövetés körülményeinek, indítókának van jelentősége. Terhelt36 XXXVI.r. vádlott vonatkozásában megállapítható, hogy 2015. június – 2018 szeptembere közötti időszakban (39 hónapon és a vádbeli cég havi áfabevallására figyelemmel ugyanennyi adóbevallási időszakon keresztül) tettesként – egy csekély tárgyi súlyú közbizalom elleni bűncselekmény mellett – egy nagy tárgyi súlyú, 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő költségvetést károsító bűncselekményt valósított meg. A költségvetést károsító bűncselekmény tárgyi súlya, a XXXVI.r. vádlott bűnösségének foka, az elkövetés körülményei, illetve indítókai alapján a nevezett vádlott nem érdemes a mentesítésre, ezért a rendelkezés mellőzése indokolt.

[6] Indítványozta, hogy az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg akként, hogy Terhelt36 XXXVI.r. vádlott vonatkozásában az előzetes mentesítésre vonatkozó rendelkezést mellőzze, egyúttal a XXXVI.r. vádlottat kötelezze 247.888 Ft bűnügyi költség megfizetésére a Be. 574.§ (1) és (2) bekezdései alapján, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét hagyja helyben, az indokolás helyesbítése mellett.

[7] A másodfokú nyilvános ülésen megjelent ügyész az átiratban foglaltakat és az indítványait fenntartotta. Ismét leszögezte, hogy Terhelt36 XXXVI.r. vádlott a cselekmény jellege, kiemelkedő tárgyi súlya, hosszú időtartama okán nem felel meg az előzetes mentesítés kritériumainak. Azok a körülmények, amiket ennek indokaként az elsőfokú bíróság értékelt, a büntetés kiszabása körébe tartoznak. A költségvetést károsító bűncselekmény büntetési tételkerete 5-10 év, melynek a középértéke 8 év. Az ügyész rámutatott, hogy korlátlanul enyhíthető annak a büntetése - az elkövetéskor már hatályos - Btk. 396.§ (8) bekezdése értelmében, aki az (1) – (6) bekezdésében meghatározott költségvetési csalással okozott vagyoni hátrányt a vádirat benyújtásáig megtéríti. Mivel a terhelt ennek eleget tett, vele szemben még a Btk. 82.§ (2) bekezdés b/ pontjában írt enyhítő rendelkezés alapján kiszabható törvényi minimumhoz képest is alacsonyabb mértékű szabadságvesztés büntetés kerülhetett alkalmazásra. A vagyoni hátrány megtérítése volt az alapja az előzetes mentesítésnek is, amelyet kétszeresen értékelni ilyen módon nem lehet.

[8] Indítványozta az ügyész az előzetes mentesítés mellőzését és a bűnügyi költség viselésére kötelezést, egyebekben az elírás javítása és az indokolás helyesbítése mellett az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását.

[9] Terhelt36 XXXVI.r. vádlott védője fenntartotta az elsőfokú bíróság előtt előadottakat és az előzetes mentesítés mellett érvelt. Kifejtette, hogy védence felsőfokú végzettségű mérnökember, cégvezető, aki először került összetűzésbe a törvénnyel.

[10] Két iránya lehet az élete rendezésének a büntetőeljárás befejezése után. Cégvezető 3 évig nem lehet az eltiltás miatt. Ha saját céget alapítana, de előzetes mentesítésben nem részesül, akkor korlátozás alá esik. A másik lehetősége az állami szolgálat lehet köztisztviselőként vagy közalkalmazottként, amelynek szintén akadálya a felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje hatálya, ha nem részesül előzetes mentesítésben. A büntetlen előélete, a hosszú időmúlás, amely a cselekmény befejezése óta 5 év, tovább a bűnösségre kiterjedő beismerő vallomás és a vagyoni hátrány megtérítésében megtestesülő megbánás olyan enyhítő körülmények, amelyekre figyelemmel érdemes arra a XXXVI.r. vádlott, hogy a tanács helybenhagyja az elsőfokú bíróság ítéletét.

[11] Az ügyészi fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

[12] A Be. 590.§ (1) és (2) bekezdése szerint a másodfokú bíróság, amennyiben a törvény kivételt nem tesz, a fellebbezéssel érintett ítéletet teljeskörűen, az azt megelőző eljárással együtt bírálja felül. A felülbírálat során vizsgálja az ítélet megalapozottságát, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását, tekintet nélkül arra, hogy ki, milyen okból fellebbezett. Abban az esetben azonban, ha a Be. 583.§ (3) bekezdés a/ pontja szerint a fellebbezés kizárólag a kiszabott büntetés vagy az alkalmazott intézkedés neme és mértéke vagy tartama ellen irányul, a másodfokú bíróság a Be. 590.§ (3) bekezdése alapján az ítéletnek csak a fellebbezéssel sérelmezett rendelkezését, illetve részét bírálja felül, és a Be. 591.§ (2) bekezdés a/ pontjára figyelemmel nem vizsgálja az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozottságát, továbbá a határozatát is az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja.

[13] A törvényszék ítéletével szemben a Be. 583.§ (3) bekezdés a/ pontjára figyelemmel az ügyész kizárólag a büntetés kiszabása körében; az előzetes mentesítés mellőzése érdekében jelentett be fellebbezést Terhelt36 XXXVI.r. vádlott terhére. Mindezekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének felülvizsgálatát a Be. 590.§ (3) bekezdésében meghatározott keretek között, korlátozottan végezte el.

[14] A felülbírálat során megvizsgálta az elsőfokú bíróság eljárását, valamint a törvényszék bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére és a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezését. Azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a büntetőeljárási törvény rendelkezéseinek megfelelően folytatta le a büntetőeljárást, és nem vétett olyan eljárásjogi szabálysértést, mulasztást, amely az érdemi felülbírálat akadályát jelentette volna.

[15] Az elsőfokú bíróság a 2023. február 3. napján megtartott előkészítő ülésen - a jogkövetkezményekre történt teljes körű figyelmeztetést követően - Terhelt36 XXXVI.r. vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát a Be. 504.§ (3) bekezdése alapján végzésével elfogadta.

[16] A törvényszék a Terhelt36 XXXVI.r. vádlott tekintetében meghozott ügydöntő határozatában – a Be. 565.§ (1) bekezdésére figyelemmel – a terhelt bűnösségét a bűnösség beismerésére, a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadására és az eljárás ügyirataira alapította. Mindezek alapján Terhelt36 XXXVI.r. vádlottat a vádirattal egyezően bűnösnek mondta ki – mint bűnsegédet - a Btk. 396.§ (1) bekezdés a/ pontjába ütköző és az (5) bekezdés b/ pontja szerint minősülő, jelentős vagyoni hátrányt okozó, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntetében és a Btk. 345.§-ában meghatározott, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében.

[17] A másodfokú bíróság megítélése szerint a törvényszék által megállapított és a Be. 591.§ (2) bekezdés a/ pontja alapján a másodfokú eljárásban is irányadó tényállás mellett okszerűen került sor Terhelt36 XXXVI.r. vádlott bűnösségének megállapítására is, az adott tényállás mellett a vádlott felmentésére, vagy vele szemben az eljárás megszüntetésére nincs törvényes lehetőség. A tényállásból azonban mellőzendő a XXXVI.r. vádlott azon terhelt-társának neve, akivel szemben még folyik a bizonyítási eljárás (ítélet [3] bekezdés).

[18] A vádlott terhére megállapított bűncselekmények minősítése megfelel az anyagi jog szabályainak, de pontosítást igényel a költségvetést károsító bűncselekmény vonatkozásában, éppen az alkalmazott joghátránnyal való megfeleltetés érdekében. A jogi indokolás teljes egészben pótolandó, mert a beismerő vallomás elfogadása alapján hozott ítélet esetében is kell vizsgálni, illetve indokolni a vádirattal egyező minősítés helyességét.

[19] A költségvetési csalás büntettét követi el az adóalany gazdasági társaság képviselője, ha az adókötelezettség szempontjából jelentős tény (adat) valótlán előadásával, elhallgatásával vagy más magatartással a hatóságot adóbevétel csökkentését eredményezően megtéveszti [BH2010.290].

[20] Terhelt36 XXXVI.r. vádlott 2015. június hónapjától 2018. szeptember hónapig bezárólag az általa képviselt Kft1. részére – különböző gazdasági társaságok nevében a vádlott-társa által szolgáltatott - hamis számlák befogadásával rendszeres haszonszerzésre törekedve csökkentette a fizetendő ÁFA összegét. A számlákon feltüntetett gazdasági események igazából nem a számlákat kiállító gazdasági társaság és a számlákat befogadó Kft1. között valósultak meg.

[21] Ebben a 39 bevallási időszakban 77.598.000 forint ÁFA jogosulatlan levonásba helyezésével levonásba helyezésével a költségvetésnek 50 millió forintot meghaladó, de 500 millió forintot el nem érő vagyoni hátrányt okozott.

[22] A XXXVI.r. vádlott - mint a Kft1. képviselője - az adófizetési kötelezettség csökkentése érdekében a vádlott-társától beszerzett fiktív tartalmú számlákat felhasználta a könyvelésében és az adott időszak alatt benyújtott adóbevallásaiban. A költségvetési csalással bűnhalmazatban tehát a folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat-felhasználása vétsége is megvalósult, mivel Terhelt36 XXXVI.r. vádlott az adóhatóságot a hamis okiratok benyújtásával megtévesztve az általános forgalmi adófizetési kötelezettségét jogosulatlanul csökkentette [BH1993.271. I. pont].

[23] A költségvetést károsító bűncselekmény vonatkozásában az üzletszerűség, mint minősítő körülmény megállapítása vitán felül áll, mert – bár folytatólagos és törvényi egységben lévő cselekményről van szó – a rendszeres anyagi haszonszerzés célzat egyértelműen kitűnik. A Kft1, mint gazdasági társaság gazdagodott jogellenesen a be nem fizetett adó összegével. A más (jogi) személy részére való haszonszerzés is megalapozza az üzletszerűséget [BH2008. 174.].

[24] Az üzletszerű elkövetés tényét a XXXVI.r. vádlott terhére megállapított költségvetési csalás büntette minősítésében is fel kell tüntetni a Btk. 396.§ (1) bekezdés és (5) bekezdés b/ pont *II. fordulat* szerint, mivel a Btk. 396. (8) bekezdésében írt lehetőség; a büntetés korlátlan enyhíthetősége - a vagyoni hátrány vádirat benyújtása előtt történt megfizetésére tekintettel - nem alkalmazható, ha a bűncselekményt (ugyancsak az (5) bekezdés b/ pontjában szabályozott) bűnszövetségben vagy különös visszaesőként követték el. Az üzletszerű elkövetési mód viszont nem kizáró körülmény.

[25] Ez a privilegizált büntetéskiszabási lehetőség 2018. január 1. napjától lépett hatályba. A XXXVI.r. vádlott terhére rótt bűncselekmény befejezésére, azaz 2018. október 20. napjára tekintettel a Btk. 2.§ (1) fordulat értelmében az elkövetéskor hatályos anyagi jogot helyesen alkalmazta az elsőfokú bíróság.

[26] A büntetés kiszabása során az enyhítő körülményeket az elsőfokú bíróság helyesen vette számba. Súlyosító tényező a folytatólagos és hosszú időn keresztül történő elkövetés.

[27] A Terhelt36 XXXVI.r. vádlott által elkövetett bűncselekmény tárgyi súlya jelentős, a terhére megállapított költségvetési csalás önmagában is 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető. A Btk. 81.§ (2) bekezdésben írt halmazati szabályok szerint a büntetési tételkeret 5-16 év, melynek középmértéke 8 év. A büntetési tételkeretben absztrakt módon meghatározott kiemelt társadalomra veszélyesség mellett azonban a joghátrány meghatározása során figyelemmel kell lenni a büntetéskiszabás egyéb szempontjaira, így a bűncselekmény konkrét tárgyi súlyára, a tetтарыыos büntetés és az elkövető személyes körülményeire igazodóan a joghátrány egyenesítésének követelményére is. Jelen esetben az enyhítő szempontok jóval nagyobb számban állapíthatóak meg a XXXVI.r. terhelt javára.

[28] A táblabíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, hogy Terhelt36 XXXVI.r. vádlott javára megállapítható enyhítő körülmények – hangsúlyosan a vagyoni hátrány megfizetése, a váddal egyező beismerő vallomás és az eljárás elhúzódása – a Btk. 396.§ (8) bekezdése, illetve a Btk. 82.§ (5) bekezdése szerint kiszabott joghátrányban, valamint a végrehajtás közepes tartamú próbaidőre történő felfüggesztésében méltányos módon értékelésre kerültek.

[29] A másodfokú bíróság egyet értett a fellebbező ügyész álláspontjával, miszerint az elsőfokú bíróság tévesen ítélte meg Terhelt36 XXXVI.r. vádlott érdemességét az előzetes mentesítés tekintetében.

[30] Az előzetes bírósági mentesítés alapgondolata az, hogy a végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre elítélés esetén általában a cselekmény tárgyi súlya és az

elkövető személyében rejlő társadalomra veszélyesség foka csökkentebb, ezen túlmenően indokolt a bíróság mérlegelési jogkörébe utalni annak a megítélését, hogy azt a további kedvezményt, amelyet az előzetes mentesítés jelent, alkalmazza-e vagy sem.

[31] Az előzetes bírósági mentesítésre való érdemesség megítélésénél az elkövető személyiségét, az életvitelét, a bűncselekmény jellegét, az elkövetés körülményeit és annak indítóokát összevetve kell értékelni [BJD 9986., BH1983.221.].

[32] Az ügyész kifogásolta, hogy a Tatabányai Törvényszék ugyanazon indokokat sorolta fel az előzetes mentesítés megalapozására, amelyeket a büntetés kiszabása és a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának felfüggesztése körében már értékelt.

[33] Az ítélezési gyakorlat szerint az előzetes mentesítésben részesítést megalapozhatják az olyan körülmények is, amelyeket a bíróság a büntetés kiszabása körében enyhítő körülményként vagy pedig olyan tényezőként értékelt, amely a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztését indokoltá tette [BJD8779., BH1984.480.]. A már értékelt körülményeknek az érdemesség vizsgálata során történő ismételt figyelembevétele tehát a kétszeres értékelés tilalmát nem sérti. Ugyanakkor a XXXVI.r. vádlott elkövetett bűncselekmények éveken át történő elhúzódása, több cégre kiterjedő volta, a költségvetést jelentős mértékben károsító jellege és kiemelkedő tárgyi súlya külön-külön és együttesen is akadályai az érdemesség megállapíthatóságának [ÍH2009. 1.]. Az elkövetési magatartás befejezése óta nem telt el elég hosszú idő, hogy Terhelt36 XXXVI.r. vádlott ezeket a körülményeket példamutató életvitellel, a közért való tevékenységgel, közmegegyezéses vállalkozásával vagy bármilyen más, az érdemességét alátámasztó módon ellensúlyozza.

[34] Ily módon a táblabíróság nem látott törvényes indokot az előzetes mentesítésre, ezért ezt a rendelkezést mellőzte.

[35] Az elsőfokú bíróság anyagi jogi rendelkezései helyesek, de a jogszabályi hivatkozások kissé hiányosak. A büntetés kiszabása a Btk. 2.§ (1) fordulatán, a 80.§ (1) és (3) bekezdése, a halmozott büntetés a Btk. 81.§ (1) - (3) bekezdéseiben, a 82.§ (5) bekezdésén alapszik, a szabadságvesztés felfüggesztése a Btk. 85.§ (1) – (2) bekezdéseiben, a pénzbüntetés a Btk. 50.§ (1) – (4) bekezdéseiben alapul.

[36] Az ügyész által megváltoztatni indítványozta a bűnügyi költségről történt rendelkezést. Ebben a tekintetben a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy a vádirat szerint ez a 247.888 forintos költségrész 9 vádlott érdekkörében merült fel a nyomozás során. Az érintett terhelték közül I-VI.r., IX.r. vádlottakra folyamatban van az elsőfokú eljárás, míg Terhelt38 XXXVIII.r. vádlottra nézve 2023. február 1. napján (nem jogerősen) befejeződött a Tatabányai Törvényszék 3.B.259/2022/121. számú ítéletével.

[37] Az elsőfokú bíróság ezért a Be. 574.§ (4) bekezdés I. fordulat alkalmazásával külön kötelezte Terhelt36 XXXVI.r. vádlottat a rá eső költségrész; azaz 27.543 forint megfizetésére, mely rendelkezéstől eltérő egyetemleges kötelezésre a fent írtak miatt nincs törvényes lehetőség.

[38] A fent írtak szerint az ítéltábla a Be. 606.§ (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta, egyebekben a Be. 605.§ (1) bekezdés szerint helybenhagyta azzal, hogy az ítélet fejrészában javította az ügyszámot és a Be. 561.§ (1) bekezdés b/ pontja szerint a terhelt vezetéknévét.

Győr, 2023. május 31.

Dr. Péntek László sk.
a tanács elnöke

Dr. Vajda Edit sk.
előadó bíró

Dr. Németh Balázs sk.
bíró

A Tatabányai Törvényszék 2023. február 3. napján kelt 3.B.259/2022/123. számú ítélete a másodfokú bíróság ítéletében foglalt változtatásokkal 2023. május 31-én jogerőre emelkedett.

Dr. Péntek László sk.
a tanács elnöke